

ISTANBUL COOPERATION INITIATIVE

יזמת איסטנבול לשיתוף פעולה הושטת יד למזרח תיכון רחב יותר

מטרתה של יזמת איסטנבול לשיתוף פעולה של נאט"ו, אשר הושקה בפסגת בנות הברית שהתקיימה בעיר הטורקית ביוני 2004, הייתה לתרום לביטחון כללי ואזורי לטווח הארוך, באמצעות שיתוף פעולה מעשי דו-כיווני בתחום הביטחון, בין מדינות אזור הים התיכון הרחב יותר לבין נאט"ו.

היזמה מתמקדת בשיתוף פעולה מעשי בתחומים שלנאט"ו יש ערך מוסף, בעיקר בתחום הביטחון, תחילה, בחברות הבודדות של מועצת המפרץ לשיתוף פעולה: בחריין, כוית, אומן, קטאר, ערב הסעודית ואיחוד הנסיכויות הערביות.

בהתחשב בעקרון ההכללה, היזמה פתוחה לכל מדינות המזרח התיכון הרחב המעונינות בכך, ואשר תומכות במטרותיה ובתוכנה, לרבות במאבק בטרור ובהפצת נשק להשמדה המונית.

מיותר לציין כי המילים "מדינה" ו"מדינות" במסמך, אינן שוללות את השתתפותה של הרשות הפלסטינית בשיתוף פעולה ביזמה זו. זאת בכפוף לאישורה של המועצה הצפון אטלנטית.

המועצה הצפון אטלנטית תשקול באופן פרטני כל מדינה אשר תהיה מעונינת. השתתפות מדינות האזור ביזמה וכן הקצב וההיקף של שיתוף הפעולה עם נאט"ו, יהיו תלויים במידה רבה בהיענות וברמת ההתעניינות האישית שלהן.

נכון להיום, ארבע מתוך שש מדינות – בחריין, קטאר, כוית ואיחוד הנסיכויות הערביות הצטרפו ליזמה, ואילו כל ששת המדינות הביעו התעניינות בנושא.

על איזה עקרונות עיקריים מבוססת היוזמה?

- יזמת איסטנבול לשיתוף פעולה מבוססת על מספר עקרונות חשובים, לרבות:
  - יזמה שיתופית, המבוססת על בעלות משותפת ועל אינטרסים הדדיים של נאט"ו ומדינות האזור, תוך התחשבות בשונות ביניהן ובצרכים המסוימים שלהן.
  - התהליך הינו ייחודי, אולם הוא לוקח בחשבון ומשלים יוזמות בינלאומיות אחרות, לרבות אלו של ה- G8 וארגונים בינלאומיים, כגון האיחוד האירופי וה- OSCE.

מה היא המשמעות לכך באופן מעשי?

- היזמה מציעה "תפריט" של פעולות דו-כיווניות שממנו המדינות יכולות לבחור ששה תחומים:
  - ייעוץ אישי בנושא רפורמת ההגנה, תיקצוב ההגנה, תכנון ההגנה ויחסי אזור-צבא.
  - שיתוף פעולה צבאי להשגת בין-מבצעות¹, באמצעות השתתפות פעילה בתרגילים צבאיים מובחרים, חינוך ופעילויות הדרכה, אשר ישפרו את יכולת הכוחות של המדינות המשתתפות לפעול עם כוחות בנות הברית; וכן באמצעות השתתפות

- בפעולות נאט"ו ובתרגולים מובחרים של השותפות לשלום (PfP) וכן בפעולות המובלות על ידי נאט"ו באופן פרטני.
- שיתוף פעולה בנושא המאבק בטרור, לרבות באמצעות חלוקת מודיעין.
- שיתוף פעולה בעבודת בנות הברית על הפצת הנשק להשמדה המונית ודרכי הפצתו.
- שיתוף פעולה באשר לביטחון הגבולות בהקשר לטרור, נשק קל והמאבק בסחר לא חוקי.
- תכנון מענה למצבי חירום אזרחיים, לרבות השתתפות בקורסים ובתרגילי הדרכה בנושא סיוע באסונות.

כיצד התפתחה היוזמה?

נאט"ו מכירה בכך כי ההתמודדות עם האיומים המסובכים החדשים של ימינו דורשת שיתוף פעולה בינלאומי נרחב ומאמץ כללי. ולכן, נאט"ו פיתחה וממשיכה לפתח רשת של שותפויות בתחום הביטחון.

קדמה ליוזמה סידרה של התייעצויות בדרג הבכיר, אשר נוהלו על ידי סגן המזכיר הכללי של נאט"ו, השגריר Minuto Rizzo, ביחד עם שש מדינות מהאזור, במאי, בספטמבר ובדצמבר 2004. מדינות אלו הינן: בחרין, כוויט, אומן, קטאר, ערב הסעודית ואיחוד הנסיכויות הערביות. במהלך התייעצויות אלו, הביעו כל המדינות התעניינות ביוזמה.

יוזמת איסטנבול לשיתוף פעולה הושקה במפגש הפסגה של ראשי המדינות והממשלות של מדינות נאט"ו שהתקיימה באיסטנבול, ב-28 ביוני 2004.

לאחר הפסגה, מספטמבר ועד דצמבר 2004, ביקר סגן המזכיר הכללי של נאט"ו בפעם השניה בששת המדינות של מועצת המפרץ לשיתוף פעולה, על מנת לדון בהמשך הדרך.

בשלושת החודשים הראשונים של 2005, הצטרפו באופן רשמי, ליוזמת איסטנבול לשיתוף פעולה, שלושת המדינות, בחרין, כוויט וקטאר.

במרץ 2005, מחלקת הדיפלומטיה הציבורית של נאט"ו ומכללת ההגנה של נאט"ו, ארגנו ברומא ועידה בנושא "נאט"ו ואזור המזרח התיכון הרחב יותר". בועידה זו התכנסו למעלה ממאה פקידים מהדרג הבכיר, חברי פרלמנט, אקדמאים ומומחים בתחום הביטחון מנאט"ו וממדינות המפרץ, על מנת להחליף תפיסות ולדון הלאה ברעיונות הנוגעים ליישום היוזמה.

ביוני 2005, הצטרף איחוד הנסיכויות הערביות ליוזמה.

לאיזה מגופי נאט"ו יש תפקיד מרכזי?

בעקבות השקת יוזמת איסטנבול לשיתוף פעולה, מדינות נאט"ו החליטו להקים את קבוצת יוזמת איסטנבול לשיתוף פעולה, הכוללת יועצים פוליטיים מ-26 המשלחות של המדינות החברות בנאט"ו.

הקבוצה אחראית על הגדרת תהליכי הפיתוח של "תפריט" של פעולות מעשיות עם המדינות המעוניות, וכן על הבטחת יישומן באופן מוצלח. הקבוצה אף תדווח למועצה או לוועדה הפוליטית הבכירה של נאט"ו ותכין את הקרקע להחלטות אשר יאומצו על ידי המועצה הצפון אטלנטית ביוזמת איסטנבול לשלום.

בנוסף, הקבוצה תחייב את המדינות המשתתפות ביוזמה על בסיס 26+1, לפתח תכניות עבודה פרטניות ולעקוב אחר יישומן.